

JYTYN LUOTTAMUSMIESVAALIOHJEET 2020 Yksityisalat

Sisälllys

1	JYTYN TYÖEHTOSOPIMUKSET YKSITYISALALLA	3
2	POIKKEUSTILANTEET	3
2.1	AVAINTESSA	3
2.2	Terveyspalvelualan työehtosopimus.....	3
2.3	Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimus	3
2.4	Energiateollisuuden työehtosopimus	4
3	LUOTTAMUSMIESVAALIIN VALMISTAUTUMINEN	4
3.1	Vaaleja edeltävät toimenpiteet.....	4
3.2	Vaaleissa valittavat luottamushenkilöt	4
3.2.1	Päälouottamusmies	5
3.2.2	Luottamusmies	5
3.2.3	Varapäälouottamusmies ja varaluottamusmies	5
3.2.4	Luottamusmiehen toimikausi	5
4	LUOTTAMUSMIESVAALIN JÄRJESTÄMINEN	5
4.1	Vastuuyhdistys	5
4.2	Vaalitoimikunta	5
4.3	Vaalien ajankohta	6
4.4	Äänioikeus, vaalikelpoisuus ja ehdokasasettelu	6
4.5	Vaalitavat.....	7
4.5.1	Sähköinen vaali	7
4.5.2	Sopuvaali.....	7
4.5.3	Vaalikokous.....	8
4.5.4	Vaali erillisine äänestystilaisuuksineen	8
4.5.5	Postiäänestys	8
4.5.6	Täydennysvaali	9
4.6	Kustannukset.....	9
4.7	Vaalituloksen määräytyminen	9
4.8	Vaalituloksesta ilmoittaminen	9
4.9	Vaalituloksesta valittaminen	10
5	MATERIAALIT / LIITTEET	10

JULKIS- JA YKSITYISALOJEN TOIMIHENKILÖLIITTO JYTY RY**LUOTTAMUSMIESVAALIOHJEET 2020 - Yksityisalat**

Luottamusmiesjärjestelmä on yhteistoimintajärjestelmä, jonka tarkoituksena on valvoa työehtosopimusten noudattamista, edistää työnantajan ja työntekijän välillä syntyvien erimielisyyksien tarkoituksenmukaista, oikeudenmukaista ja nopeaa selvittämistä sekä työrauhan ylläpitämistä. Luottamusmiehet asetetaan työnantajakohtaisesti. Luottamusmies edustaa pääsääntöisesti oman työnantajansa palveluksessa olevia Jytyn jäseniä, ellei toisin ole sovittu.

1 JYTYN TYÖEHTOSOPIMUKSET YKSITYISALALLA

Yleisperiaatteena on, että jytyläinen luottamusmies voidaan valita aina, kun luottamusmiehen itsensä lisäksi kyseessä olevalla työnantajalla on työssä vähintään yksi Jytyn jäsen.

2 POIKKEUSTILANTEET

Yleisperiaatteesta on muutamissa työehtosopimuksissa poikkeuksia, jotka on lueteltu alla.

2.1 AVAINTESSA

Jokainen allekirjoittajajärjestö valitsee oman luottamusmiehensä.

Jytyläinen luottamusmies voidaan valita aina, kun luottamusmiehen itsensä lisäksi kyseessä olevalla työnantajalla on työssä vähintään yksi Jytyn jäsen.

2.2 Terveyspalvelualan työehtosopimus

Ehdokkaaksi voivat asettua ja vaaliin osallistua Terveyspalvelualan Unionin jäsenjärjestön jäsenet. Terveyspalvelualan Unionin liittoja ovat: Jyty, JHL, Talentia, STHL, STTHL, Kuntoutusalan Asiantuntijat KA, Akavan sairaanhoitajat ja TAJA. Kun henkilö on järjestäytynyt johonkin edellä mainituista unionin jäsenliitoista, hän edustaa luottamusmieheksi valituksi tultuaan kaikkiin jäsenliittoihin kuuluvia jäseniä ko. työpaikalla.

2.3 Yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimus

Jytyllä on luottamusmiessopimuksen mukaisesti oikeus valita luottamusmies jokaiselle työpaikalle yksityisellä sosiaalipalvelualalla, jossa työskentelee vähintään kaksi Jytyn jäsentä. Valtakunnallisella työnantajalla kannattaa neuvotella koko organisaatiota varten oma luottamusjärjestelmä ja määrittellä kullekin luottamusmiehelle oma vastuualue. Jytyn luottamusmiehen valintaoikeuteen ei vaikuta se, että työehtosopimuksen allekirjoittaa Sosiaalipalvelualan Allianssi ry.

2.4 Energiateollisuuden työehtosopimus

Energiateollisuudessa on kolme eri henkilöstöryhmää ja näillä jokaisella on oma työehtosopimuksensa. Henkilöstöryhmiä ovat työntekijät, toimihenkilöt ja ylemmät toimihenkilöt. Jytyläiset kuuluvat pääsääntöisesti energiateollisuuden toimihenkilöihin.

Toimihenkilöiden työehtosopimuksen mukaan toimihenkilöt voivat valita luottamusmiehen sekä taloudellis-hallinnollisiin että tuotannollisiin toimihenkilötehtäviin. Luottamusmies edustaa näin ollen koko em. henkilöstöryhmää, ovat jäsenet sitten Jytyn, JHL:n, KTN:n, Ammattiliitto Pron tai Suomen konepäällystöliiton jäseniä.

Paikallisesti voidaan sopia myös vain yhden toimihenkilöluottamusmiehen valinnasta sekä vähintään 150 toimihenkilön työpaikoissa osastoluottamusmiehen valinnasta.

3 LUOTTAMUSMIESVAALIIN VALMISTAUTUMINEN

3.1 Vaaleja edeltävät toimenpiteet

Pääsääntöisesti Jytyllä on oikeus asettaa ainakin yksi luottamusmies per työnantaja.

Jos työnantajan palveluksessa on paljon jytyläisiä tai työnantaja toimii valtakunnallisesti tai muuten laajalla maantieteellisellä alueella, voidaan työnantajan kanssa sopia useamman kuin yhden luottamusmiehen valinnasta.

Luottamusmiesten lukumäärästä, tehtäväjaosta ja ajankäytöstä sekä siitä, mille toimialoille ja mihin toimipisteisiin heidät asetetaan, sovitaan työnantajan ja henkilöstön edustajien välillä paikallisesti. Muutamilla sopimusaloilla on sovittu alueellisista luottamusmiehistä ja heidän edustamasta alueesta. Näitä luottamusmiesten valintaan vaikuttavia sopimuksia noudatetaan luottamusvaaleja järjestäessä.

Edellä mainittujen asioiden sopimisesta työnantajan kanssa vastaa pääsääntöisesti vaalitoimikunta tai vastuuyhdistyksen muu nimeämä henkilö.

Perusteina ovat Jytyn jäsenmäärän lisäksi työnantajan koko, toiminnan luonne ja laajuus (kuten toimipaikkojen lukuisuus ja sijainti), sovellettavien työehtosopimusten lukumäärä ja käytössä olevat palkkausjärjestelmät. Perusteet määräytyvät joko vaaliajankohdan mukaan tai kun muutokseen valmistauduttaessa uuden organisaation koko huomioon ottaen.

Neuvottelut edellä mainituista asioista on käytävä ennen ehdokasasettelua.

3.2 Vaaleissa valittavat luottamushenkilöt

3.2.1 Pääluottamusmies

Pääluottamusmies voidaan valita esimerkiksi silloin, kun on sovittu luottamusmiesorganisaatiosta, johon kuuluu useita aluekohtaisia luottamusmiehiä. Luottamusmieskorvaus maksetaan pääluottamusmiehelle tai häneen rinnastettavalle luottamusmiehelle työehtosopimuksen mukaan.

3.2.2 Luottamusmies

Luottamusmiehiä valitaan yksi tai työnantajan kanssa erikseen sovittu suurempi määrä. Jyтын luottamusmies valitaan periaatteessa jokaiselle työpaikalle, jossa työskentelee jytyläisiä.

3.2.3 Varapääluottamusmies ja varaluottamusmies

Pääluottamusmiehelle valitaan aina varapääluottamusmies. Luottamusmiehet valitsevat varapääluottamusmiehen keskuudestaan, tarvittaessa järjestetään äänestys. Varapääluottamusmiehen toimiessa pääluottamusmiehenä, hän on oikeutettu luottamusmieskorvaukseen työehtosopimuksen mukaan.

Luottamusmiehille valitaan aina myös varaluottamusmiehet ehdokasasettelun kautta. "Vara" astuu "varsinaisen" tilalle, kun työnantajalle tehdyn ilmoituksen mukaan "varsinainen" on estynyt hoitamasta luottamusmiestehtäväänsä.

3.2.4 Luottamusmiehen toimikausi

Jyтын liittohallitus on päättänyt luottamusmiesten toimikaudeksi neljä (4) vuotta. Vuoden 2020 vaaleissa luottamusmiehet valitaan toimikaudeksi 1.1.2021 – 31.12.2024.

4 LUOTTAMUSMIESVAALIN JÄRJESTÄMINEN

4.1 Vastuuyhdistys

Monien työnantajien palveluksessa on jäseniä useammasta Jyтын jäsenyhdistyksestä. Näin on etenkin AVAINTE:n soveltamisalalla. Tässä tapauksessa tulee määritellä vastuuyhdistys. Vastuuyhdistyksellä tarkoitetaan sitä yhdistystä, jonka jäseniä on eniten ko. työnantajan palveluksessa. Vastuuyhdistyksen tehtävänä on koota muista Jyтын jäsenyhdistyksistä edustaja(t) vaalitoimikuntaan.

4.2 Vaalitoimikunta

Vaalitoimikunta toimii luottamusmiesvaalien toimeenpanijana ja siinä on pääsääntöisesti edustus kaikista niistä Jyтын jäsenyhdistyksistä, joiden jäseniä on ko. työnantajan palveluksessa. Vaalitoimikuntana voi toimia myös vastuuyhdistyksen hallitus, mikäli muista yhdistyksistä ei saada edustajia vaalitoimikuntaan. Vaalitoimikunta perustetaan pääsääntöisesti työnantajakohtaisesti. Vaalitoimikunnan toimikausi on sama kuin luottamusmiesten toimikausi.

Vaalitoimikunta valitsee keskuudestaan toimihenkilöt ja sopii mahdollisten vaaleista aiheutuvien kustannusten jaosta tämän ohjeen määräysten mukaan.

Vaalitoimikunta selvittää työnantajan palveluksessa olevan jytyläisen jäsenistön. Työnantajan velvollisuutena on antaa tarpeelliset tiedot, esim. luettelo palveluksessaan olevista Jytyn jäsenistä. Vaalitoimikunta selvittää yhdistyksiltä itsemaksavat jäsenet, vapaaajaset ja euromääräisen jäsenmaksun maksavat jäsenet.

Vaalitoimikunnan tehtävät:

- Vaalien aikataulun määrittäminen
- Luottamusmiestarpeen kartoitus
- Luottamusmiesvaalin etukäteistiedotus (kaikilla ko. työnantajan palveluksessa olevilla Jytyn jäsenillä on oltava tieto asiasta)
- Ehdokasasettelu
- Luottamusmiesvaalien toimittaminen
- Vaalin tuloksen julkistaminen ja siitä tiedottaminen jäsenille, työnantajalle ja Jytyyn

Luottamusmiesvaalien valmistelussa voi käyttää apuna:

- Omasta työehtosopimuksesta löytyvää luottamusmiessopimusta / luottamusmieslukua

4.3 Vaalien ajankohta

Jytyn luottamusmiesvaalit toimitetaan marraskuun 2020 loppuun mennessä. Vaalitoimikunta määrää vaalien ajankohdan.

Vaalien ajankohta ja paikka tulee määrätä siten, että kaikilla äänivaltaisilla Jytyn jäsenillä on mahdollisuus osallistua niihin. Vaalit voidaan pitää myös työaikana ja työpaikalla siten, kuin siitä paikallisesti sovitaan.

4.4 Äänioikeus, vaalikelpoisuus ja ehdokasasettelu

Äänioikeutettuja luottamusmiesvaalissa ovat ne Jytyn jäsenet, jotka ovat vaalin toimittamisajankohtana työnantajaan työsuhhteessa. Myös työlomalla olevat jäsenet ovat äänioikeutettuja. Mikäli luottamusmiesten toimialue on rajattu, äänioikeutettuja ovat vain sellaiset jäsenryhmät, joita valittavaksi tuleva luottamusmies edustaa.

Vaalikelpoisia ovat ne Jytyn jäsenet, jotka ovat ko. työnantajan palveluksessa ja ovat antaneet suostumuksensa luottamusmiesvaaliehdokkaaksi.

Jokaisella Jytyn jäsenryhmällä on oikeus asettaa ehdokkaita luottamusmiesvaaleissa. Vaalitoimikunta huolehtii siitä, että ehdokkaiden määrä ja sijoitus toteutuvat neuvotellulla tavalla. Mikäli luottamusmiesten toimialue on rajattu, ehdokkaita asettavat vain sellaiset jäsenryhmät, joita valittavaksi tuleva luottamusmies edustaa.

Jäsenryhmä/ehdokas ilmoittaa suostumuksen ehdokkaaksi vaalitoimikunnalle sen ilmoittamaan päivään mennessä. Ehdokasasetteluun on varattava riittävän pitkä aika.

Esityksestä tulee ilmetä ehdokkaan nimen lisäksi hänen tehtävänsä ja työpaikkansa, luottamusmiehen toimialue sekä suostumus luottamusmieheksi. Esitys ehdokkaasta on tehtävä kirjallisesti.

Luottamusmiestä valittaessa ja ehdokkaita asetettaessa tulee ottaa huomioon yhdistyksen edunvalvonnan kokonaisuus huomioiden mm.:

- Tarkoituksenmukainen työnjako
- Vastuiden jakautuminen
- Tiedonkulku
- Ajankäyttö
- Palkalliseen koulutukseen pääsy
- Kokemus ja elämäntilanne
- Motivaatio
- Jaksaminen

Liite 1. Ehdokassuostumuslomake

4.5 Vaalitavat

4.5.1 Sähköinen vaali

Luottamusmiesvaalit käydään aina ensisijaisesti sähköisenä vaalina. Tavoitteena on, että mahdollisimman monella työpaikalla käydään luottamusmiesvaalit eikä sopuvaaleja synny.

Sähköinen vaali järjestetään Jytyn sähköisellä vaalijärjestelmällä. Sähköisen vaalin teknisestä toteuttamisesta vastaa ko. alueen aluetoimisto, kaikista muista järjestelyistä vaalitoimikunta. Sähköinen vaali ei tuo kustannuksia vaaleja järjestäville yhdistyksille.

Sähköisen vaalin toimittamista varten tulee vaalitoimikunnan huolehtia ajoissa seuraavista asioista:

- Vaaliluettelon toimittaminen aluetoimistoon (vaaliluettelon täytyy sisältää sähköposti tai puhelinnumero jokaiselle äänioikeutetulle)
- Ehdokaslistan toimittaminen aluetoimistoon (myös muita lisätietoja ehdokkaista, jotka halutaan näkyviin äänestysivulle)
- Vaalin tietojen toimittaminen aluetoimistoon (vaalin aloittaminen, äänestysaika jne.)

Sähköisen vaalin päätyttyä aluetoimisto toimittaa vaalin tuloksen ja tilastot vaalitoimikunnalle. Vaalitoimikunta toteaa vaalin tuloksen ja huolehtii asianmukaisista ilmoituksista.

4.5.2 Sopuvaali

Jos luottamusmiesvaalien ehdokasasettelussa ehdokkaita on enintään sama määrä kuin on täytettäviä luottamusmiespaikkoja, todetaan sopuvaalin syntyneen eikä varsinaisia vaaleja äänestyksineen silloin tarvita.

4.5.3 Vaalikokous

Vaali voidaan toimittaa yleisessä vaalikokouksessa, joka on avoin kaikille äänioikeutetuille.

Vaalikokouksesta on ilmoitettava vähintään 14 vuorokautta ennen vaalia työpaikkojen ilmoitustauluilla tai kirjallisesti niin, että kaikilla ko. työnantajan palveluksessa olevilla Jyтын jäsenillä on mahdollisuus saada tieto vaalikokouksen ajasta ja paikasta.

Jos luottamusmiesvalinnat aiotaan suorittaa yhdistyksen kokouksen yhteydessä, on huomioitava, että kaikkien ko. työnantajan palveluksessa olevien Jyтын jäsenten, yhdistyksestä riippumatta, on voitava osallistua luottamusmiesvaaliin.

4.5.4 Vaali erillisine äänestystilaisuuksineen

Mikäli vaalitoimikunta niin päättää, suoritetaan luottamusmiesvaalit äänestyksineen siihen osoitetuilla äänestyspaikoilla lippuäänestyksenä. Äänestyksen aikana pitää vähintään kahden vaalitoimikunnan jäsenen olla läsnä äänestyspaikalla. Äänestyspaikalla tulee olla nähtävillä ehdokaslista sekä vaaliluettelo (lista äänioikeutetuista).

Äänioikeuden käyttämisestä tehdään merkintä vaaliluetteloon. Vaalipaikkojen vaalivalvojat toimittavat avaamattomat vaaliurnat, vaalipöytäkirjat ja käyttämättömät äänestysliput vaalitoimikunnalle tuloksien laskemista varten.

Liite 2. Vaalipaikan pöytäkirjamalli

4.5.5 Postiäänestys

Mikäli vaalitivasta ei päästä yksimielisyyteen järjestetään luottamusmiesvaalit postiäänestyksenä. Postiäänestystä varten on varattava riittävästi aikaa ja huolehdittava vaalisalaisuuden säilymisestä. Postiäänestystä varten jokaiselle vaalissa äänioikeutetulle toimitetaan postitse äänestysmateriaali. Äänestysmateriaalin tulee sisältää ainakin:

- Äänestysohjeet ehdokkaineen
- Äänestyslippu
- Merkkaamaton kuori äänestyslipulle
- Palautuskuori

Äänestäminen vaalissa tapahtuu siten, että äänioikeutettu täyttää äänestyslipun äänestysohjeiden mukaan. Sen jälkeen äänestyslippu suljetaan merkkaamattomaan kuoreen ja tämä kuori suljetaan palautuskuoreen. Palautuskuoreessa tulee olla valmiina palautusosoite (joku vaalitoimikunnan henkilö). Lopuksi äänestäjä kirjoittaa palautuskuoren vasempaan yläkulmaan omat tietonsa.

Palautuskuorien käsittelyssä tulee olla huolellinen ja pitää yllä vaalisalaisuutta. Palautuskuoria käsitellään siten, että päällimmäisestä kuoresta tarkistetaan äänestäjän tiedot ja merkataan tieto äänestämisestä vaaliluetteloon. Tämän jälkeen palautuskuori avataan ja sisällä oleva äänestyskuori siirretään suoraan esimerkiksi laatikkoon. Kun kaikki palautuskuoret on käsitelty, siirrytään äänestyskuorien avaamiseen ja äänestystuloksen laskemiseen.

Lopuksi vaalitoimikunta toteaa vaalin tuloksen ääntenlaskun perusteella. Äänestykseen liittyviä materiaaleja tulee säilyttää 30 vuorokauden ajan mahdollisien epäselvyyksien selvittämistä varten.

Liite 3. Esimerkki äänestysohjeista postivaalissa

Liite 4. Äänestyslippu

4.5.6 Täydennysvaali

Luottamusmiehen ja/tai varaluottamusmiehen erottua kokonaan tehtävästään esim. työpaikan vaihdon, sairauden, eläköitymisen tai muun syyn vuoksi, järjestetään täydennysvaali näiden ohjeiden mukaisesti kahden kuukauden kuluessa. Täydennysvaalilla valittu luottamusmies tai varaluottamusmies valitaan jäljellä olevan toimikauden ajaksi. Täydennysvaalin järjestämisestä vastaa vaalitoimikunta.

4.6 Kustannukset

Yhdistykset vastaavat luottamusmiesvaaleista syntyvistä kustannuksista jäsenmäärien suhteessa.

4.7 Vaalituloksen määräytyminen

Luottamusmiesvaalit ovat enemmistövaalit eli eniten ääniä saanut ehdokas valitaan. Se tarkoittaa, että henkilöt tulevat valituiksi saamiensa äänimäärien mukaisesti. Äänten mennessä tasan valinnan ratkaisee arpa.

4.8 Vaalituloksesta ilmoittaminen

Vaalitoimikunta vahvistaa ja ilmoittaa vaalien tuloksen viivyttämättä jäsenistölle, työnantajalle ja Jytyyn. Ilmoitukset pitää tehdä välittömästi luottamusmiehen valinnan/eroamisen/uudelleenvalinnan jälkeen.

Työnantajalle ilmoitus tehdään vapaamuotoisena, mutta kirjallisesti. Kopio ilmoituksesta liitetään vaaliasiakirjoihin. Jäsenistölle ilmoittaminen tapahtuu vaaleissa mukana olleiden yhdistysten viestintäkanavia käyttäen.

Jytyyn ilmoitus tehdään palauttamalla sähköpostitse Jässäristä löytyvä Ilmoitus luottamusmiesrekisteriin-lomake täytettynä ja tallennettuna osoitteeseen luottamusmies@jytyliitto.fi

Vaalitoimikunta ilmoittaa vaaleissa mukana olleiden yhdistysten jäsenasiainhoitajille valituksi tulleiden henkilöiden tiedot. Ilmoituksen tekeminen ohjeistetaan tarkemmin liitteessä 5.

Luottamusmiehellä on sopimuksessa mainitut etuisuudet vasta työnantajan saatua ilmoituksen valinnasta ja toimikaudesta.

Äänestystuloksen vahvistamisen jälkeen on kaikki vaaleja koskevat asiakirjat talletettava vähintään 30 vuorokaudeksi, jotta ne ovat mahdollisten valitusten tai epäselvyyksien takia tarkistettavissa.

Liite 5. Ilmoitus Jytyn luottamusmiesrekisteriin

4.9 Vaalituloksesta valittaminen

Jos äänioikeutettu Jytyn jäsen katsoo, että vaalissa on menetelty virheellisesti, hän voi jättää kirjallisen valituksen asiasta vaalitoimikunnalle. Valitus on tehtävä viimeistään kuukauden kuluessa vaalin tuloksen julistamisesta.

5 MATERIAALIT / LIITTEET

Liite 1. Ehdokassuostumuslomake

Liite 2. Vaalipaikan pöytäkirjamalli

Liite 3. Esimerkki äänestysohjeista postivaalissa

Liite 4. Äänestyslippu

Liite 5. Ilmoitus Jytyn luottamusmiesrekisteriin